

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ДНК-ТЕХНОЛОГІЇ ТА БІОБЕЗПЕКА

спеціальність	201 «Агрономія»	обов'язковість дисципліни	вибіркова
освітня програма	Селекція і генетика сільськогосподарських культур	факультет	Агрономії та захисту рослин
освітній рівень	другий (магістерський)	кафедра	Генетики, селекції та насінництва

ВИКЛАДАЧ

Лиманська Світлана Василівна

Вища освіта – спеціальність селекція і генетика сільськогосподарських культур

Науковий ступень - кандидат біологічних наук 03.00.15 Генетика

Вчене звання - доцент кафедри генетики, селекції та насінництва

Досвід роботи – 8 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- розробник робочої програми;
  - співавторка тематичних публікацій;
- учасниця наукових і методичних конференцій.

телефон

0503581175

електронна
пошта

tetiana.gopciy@btu.kharkov.ua
tetiana.gopciy@gmail.com

дистанційна
підтримка

Google
meet/Moodle

До викладання дисципліни долучені: доцент, кандидат біологічних наук В.М. Попов

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	Ознайомлення студентів з основними принципами та методологією ДНК-технологій, які використовують для вирішення прикладних завдань у селекційних дослідженнях та інших галузях сільського господарства
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання та командна робота
Специфічні результати навчання і форм їх контролю	<ul style="list-style-type: none"> • закріплення знань та умінь відносно основних сучасних ДНК-технологій у селекції рослин; • формування основних уявлень про основи ДНК-технологій, принципи та підходи, стосовно ідентифікації, модифікування, діагностування, спрямованого трансформування геному рослин; • формування знань та навичок з методології отримання рекомбінантних ДНК, клонування фрагментів ДНК, створення нових організмів рослин, трансгенезу, ідентифікації генів та молекулярної діагностики; • ознайомлення зі складовими біотехнологій ДНК-технологій: біоагентами, біооб'єктами, біопроцесами, біологічним інструментарієм й відповідним обладнанням; • розуміння основних наслідків біобезпеки для сільського господарства при використанні нових організмів створених на основі трансгенезу;
Обсяг і форми контролю	3 кредити ECTS (90 годин): 12 годин лекцій, 18 години практичних; модульний контроль (2 модулі); підсумковий контроль – диференційований залік.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, здатність до самостійного пошуку інформації, активність
Умови зарахування	вільне зарахування, після засвоєння наступних компонентів: матеріалу лекцій, практичних занять, самостійної роботи

ДОПОВНЮЄ СТАНДАРТ ОСВІТИ І ОСВІТНЮ ПРОГРАМУ

Компетенції	<p>ЗК.03. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>СК.02. Здатність аналізувати та оцінювати сучасні проблеми, перспективи розвитку та науково-технічну політику в сфері агрономії.</p> <p>СК.05. Здатність розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах на основі спеціалізованих концептуальних знань, що включають сучасні наукові здобутки у сфері агрономії.</p> <p>СК.07. Здатність самостійно організовувати та проводити наукові дослідження з використанням загальноприйнятих методів і стандартів ґрунтових і рослинних зразків.</p>	Програмні результати навчання	<p>ПРН.01. Використовувати методологію наукових досліджень, спеціальні методи та інструменти експериментальних досліджень, сучасні методи обробки даних для розв'язання складних задач агрономії.</p> <p>ПРН.02. Інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання складних теоретичних та/або практичних задач і проблем агрономії.</p> <p>ПРН.04. Здійснювати пошук необхідної інформації та оцінювати її в науковотехнічній літературі, аналізувати, обробляти та оцінювати цю інформацію.</p> <p>ПРН.05. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження в сфері агрономії, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.</p> <p>ПРН.08. Управляти робочими процесами, які є складними, непередбачуваними, приймати ефективні рішення, оцінювати та порівнювати альтернативи, аналізувати ризики.</p> <p>ПРН.11. Здійснювати бізнесове проектування та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок.</p>
--------------------	---	--------------------------------------	--

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Модуль 1. Молекулярні та інструментальні основи ДНК технологій у селекції рослин

Тема 1	Створення та скринінг бібліотек ДНК	Лабораторно-практичне заняття	Організація лабораторії молекулярної генетики. Правила безпеки при користуванні лабораторним обладнанням	Самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія відкриття методики та завдання які можна вирішити за допомогою секвенування. 2. Геномна структура прокариотів та еукаріот. 3. Різновиди полімеразної ланцюгової реакції. 4. Переваги та недоліки різних видів електрофоретичного розділення нуклеїнових кислот.
Тема 2	Генна діагностика рослинного матеріалу		ДНК-технології. Рівні фізичного і біологічного захисту		
			Ферменти – як, інструмент ДНК-технологій		
			ДНК-діагностика у рослинництві		
Тема 3	Методологія розшифрування, зміни, введення та реалізації генетичної інформації у рослинні клітини		Секвенування ДНК рослини		
			Забір, транспортування та зберігання біологічного рослинного матеріалу		

Модуль 2. Прикладне значення ДНК-технологій у сільському господарстві

Тема 4	Технологія рекомбінантних ДНК	Лабораторно-практичне заняття	Екстракція ДНК з біологічного рослинного матеріалу	Самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Особливостями виділення ДНК з різних об'єктів. 2. Вплив ДНК технологій на селекційний процес с.-г. культур. 3. Генетично модифіковані організми та їх застосування в сільському господарстві. 4. Загроза для біорізноманіття планети при вирощуванні генетично модифікованих рослинних організмів.
Тема 5	Технологія полімеразної ланцюгової реакції (ПЛР)		Репарація ДНК		
Тема 6	ДНК-технології у сільському господарстві, екології та ветеринарії		Полімеразна ланцюгова реакція. ПЛР-лабораторія		
Тема 7	Біобезпека навколишнього середовища та охорона здоров'я людини		Ампліфікація ДНК		
			Рестриктивний аналіз ДНК		

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Геноміка: навч. посіб. / В.М. Попов, Т.А. Долгова, С.В. Лиманська та ін. Харків : ХНАУ, 2020. 104 с.
2. Попов В.М., Лиманська С.В., Чернешенко Г.Є., Тереняк Ю.М. Основи біоінформатики: навч.посіб. Харків : ХНАУ, 2021. 107 с
3. Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т.; Т. 1 / Під ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001 . 641 с.
4. Глазко В. И. Генетически модифицированные организмы: от бактерий до человека. Киев : КВЦ, 2002. 210 с.
5. Левенко Б. А. Трансгенные растения. Современное состояние. Проблемы. Перспективы. Киев : Дошкольник, 2000. 305 с.
6. Екологічна біотехнологія : навч. посібник / [О. В. Швед, О. Б. Миколів, О. З. Комаровська-Порохнявець, В. П. Новіков]. Львів : Львівська політехніка, 2010. 368 с.
7. Екологічна біотехнологія : навч. посібник / [О. В. Швед, О. Б. Миколів, О. З. Комаровська-Порохнявець, В. П. Новіков]. Львів : Львівська політехніка, 2010. 424 с.
8. Руденко С. С. Бібліотеки та карти геномів. Чернівці : Рута, 1995. 65 с.
9. Біотехнологія : навч.-метод. посіб. Ч. 1. Генетична інженерія мікроорганізмів / Під ред. В. М. Тоцького. – Одеса : ЛАТСТАР, 2004. – 76 с.
10. Spooner D., Van Treuren R., De Vicente M.C. Molecular marker for gene bank management. IPGRI Technical Bulletin. 2005. 127 p.
11. Melanie Kappelmann-Fenzl. Next Generation Sequencing and Data Analysis. Learning Materials in Biosciences. Springer Nature Switzerland AG. 2021. 211p.

Методичне забезпечення

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

	СИСТЕМА	БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за модулі
		до 50	підсумкове тестування
Модульне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.